

Holmestrand
kommune

Kunnskapsgrunnlag til forvaltningsmål for hjortevelt i Holmestrand kommune

Innholdsfortegnelse

Formålet med kunnskapsgrunnlaget.....	2
Lovverk og retningslinjer	2
Viltressursloven og naturmangfoldloven.....	2
Forskrift om forvaltning av hjortevilt	3
Strategi for forvaltning av hjortevilt.....	3
Lokal forskrift om adgang til jakt etter elg, hjort og rådyr i Holmestrand kommune ..	3
Forskriftsendringer på viltområdet som kan tre i kraft i løpet av forvaltningsplanperioden.....	3
Roller og ansvar i hjorteviltforvaltningen	4
Pågående forskning/prosjekter	5
Hjorteviltet i Holmestrand	5
Beitegrunnlag.....	5
Elg i Holmestrand kommune	6
Bestandsutvikling elg.....	6
Hjort i Holmestrand kommune	9
Bestandsutvikling hjort	9
Valdstruktur hos elg og hjort.....	12
Bestandsplaner hos elg og hjort.....	12
Rådyr i Holmestrand kommune	12
Bestandsutvikling rådyr.....	12
Valdstruktur hos rådyr.....	14
Minsteareal	14
Kommunalt ettersøk og fallvilt	15
Ettersøk etter påkjørsler	15
Ettersøk etter påskutt vilt	15
Skadet storvilt under lovlig jakt	16
Skadefelling	16

Formålet med kunnskapsgrunnlaget

Kunnskapsgrunnlaget skal gi et helhetlig og oppdatert bilde av hjorteviltbestandene og deres påvirkning på natur, samfunn og næringsinteresser i Holmestrand kommune.

Det skal:

- Underbygge beslutninger i forvaltningsplanen med fakta og statistikk, slik at mål og tiltak bygger på dokumentert kunnskap.
- Belyse krav i lovverk og forskrifter.
- Identifisere utfordringer og muligheter knyttet til bestandsutvikling, beitepress, trafikkulykker, skog- og jordbruksskader og balansere dem mot hensynet til biologisk mangfold.
- Avdekke kunnskapshull og behov for videre overvåking, forskning og samarbeid mellom aktører. Legge til rette for medvirkning fra grunneiere, jegere, organisasjoner og andre interessenter gjennom å presentere et oversiktlig faktagrunnlag.

Lovverk og retningslinjer

Viltressursloven og naturmangfoldloven.

Endret lov om jakt, fangst og felling av vilt mv. (viltressursloven) ble vedtatt 02.06.2025 og trer i kraft 1. juli 2026. Loven utgjør et rettslig grunnlag for bærekraftig forvaltning av viltressursene innenfor rammen av prinsipper og regler i Lov om naturmangfold (naturmangfoldloven).

Naturmangfoldloven gir bestemmelser om artsforvaltning. Naturmangfoldloven har følgende forvaltningsmål for arter:

« §5 Målet er at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Så langt det er nødvendig for å nå dette målet ivaretas også artenes økologiske funksjonsområder og

de øvrige økologiske betingelsene som de er avhengige av. Forvaltningsmålet etter første ledd gjelder ikke for fremmede organismer.»

Forskrift om forvaltning av hjortevilt

Forskrift om forvaltning av hjortevilt gir bestemmelser om at kommuner skal vedta mål for utvikling av bestandene av elg, hjort og rådyr der det er åpnet for jakt på artene. Målene skal blant annet ta hensyn til opplysninger om beitegrunnlag, bestandsutvikling, skader på naturmangfold, jord- og skogbruk og omfanget av viltulykker på veg og bane.

Strategi for forvaltning av hjortevilt

Strategi for forvaltning av hjortevilt var på høring i 2025. Strategiens visjon er «Robuste bestander i en natur i endring» med hovedmål om å utvikle en langsiktig høstingskultur som har som formål å forvalte ressursene til det beste for hjorteviltartene. Strategien vil bli vedtatt på et senere tidspunkt av Landbruks- og matdepartementet.

Lokal forskrift om adgang til jakt etter elg, hjort og rådyr i Holmestrand kommune

Lokal viltforskrift slår fast at det er adgang til å jakte elg, hjort og rådyr i Holmestrand kommune. Forskriften angir hvor stort tellende areal per dyr som kreves for at jaktområder (vald) skal godkjennes for hver art. Minstearealene er kommunens grunnlag for å fastsette fellingstillatelser. Arealene varierer innenfor kommunen.

Forskriftsendringer på viltområdet som kan tre i kraft i løpet av forvaltningsplanperioden

I forbindelse med innføring av endret lov om jakt, fangst og felling av vilt mv., er det behov for flere forskriftsendringer på viltområdet. Det er direkte oppfølging av Stortingets behandling av forslag til ny viltressurslov. Mange av endringene er av redaksjonell eller teknisk karakter, men noen av forslagene delegerer myndighet til kommunen. Blant annet regler om bruk av synlig lys og særskilte siktemidler.

For synlig lys og restlysførsterkende og termiske siktemidler er det forslag i Forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst at *“Landbruksdirektoratet kan etter søknad fra den enkelte kommune tillate at det i kommunal forskrift åpnes for bruk av restlysførsterkende og termiske siktemidler ved jakt på hjort for å avverge alvorlig skade på natur- eller samfunnsinteresser. I søknaden må kommunen dokumentere et behov for bruk av*

restlysfosterkende og termiske siktemidler for å avverge alvorlig skade. Slik forskrift kan fastsettes for en periode på inntil fem år om gangen, og skal avgrense bruken av restlysfosterkende og termiske siktemidler til jakt i åpent terreng. Jegeren skal rapportere bruk av restlysfosterkende og termiske siktemidler ved felling av hjort i Hjorteviltregisteret.”

Kommunen har ikke gitt høringssvar til forskriften. Den vil bli fastsatt på et senere tidspunkt. Kommunen kan per i dag ikke dokumentere at hjorten påfører alvorlig skade på natur- eller samfunnsinteresser. Hvis skadebildet endrer seg kan kommunen vurdere å søke om at det åpnes for bruk av restlysfosterkende og termiske siktemidler ved jakt på hjort, dersom dette åpnes for i nasjonal forskrift.

Roller og ansvar i hjorteviltforvaltningen

Det offentlige roller og ansvar

Landbruks- og matdepartementet - Ansvar for politikk og rammeverk for forvaltning av hjortevilt.

Klima- og miljødepartementet - Ansvaret for artsforvaltning.

Landbruksdirektoratet - Fagdirektorat for høstbare viltarter.

Statsforvalteren – Tilsyn og klageinstans.

Fylkeskommunen - Koordinerer og veileder kommunene regionalt.

Kommunen - Hovedansvarlig for hjorteviltforvaltningen med ansvar for å:

- Fastsette bestandsmål og jaktforskrifter
- Godkjenne vald, bestandsplanområder og bestandsplaner
- Tildele fellingskvoter
- Opprette og administrere kommunalt viltfond
- Sørge for skrantesjuketesting av fallvilt
- Skadefellingstillatelser

Privates rolle

Grunneiere / jaktrettshavere - Eiere av jaktrettigheter, ansvarlige for organisering av jakt.

- Utarbeider og gjennomfører bestandsplaner i samarbeid med kommunen.

Jegere og jaktlag - Samler observasjonsdata (sett elg/hjort) og rapporterer felte dyr.

- Gjennomfører jakt i tråd med gjeldende planer og regler.

Pågående forskning/prosjekter

Det er flere pågående forskningsprosjekter som er relevant for forvaltning av hjortevilt i Vestfold. Flere prosjekter har fått tilskudd av fylkeskommunale viltfondsmidler:

Norsk institutt for naturforskning – Prosjekt med tema elgen og hjortens områdebruk og beiteøkologi 2025-2026. [Elgen og hjortens områdebruk og beiteøkologi - Søknadssenter](#)

Norsk institutt for naturforskning - Prosjekt med tema rådyr i fokus: forvaltning og forflytning 2025-2027. [Rådyr i fokus: forvaltning og forflytning - Søknadssenter](#)

Veterinærinstituttet – Prosjekt med tema undersøkelse av syke og døde elgkalver. [Elgkalven TRAMPE 1: Undersøkelser av syk/død kalv - Søknadssenter](#)

Hjorteviltregion Drammen sør – Prosjekt med tema genetisk kartlegging av elg – 2024-2025. [Genetisk kartlegging av elg - Søknadssenter](#)

Ettersom prosjekter fullføres, blir det mulig å bruke resultatene i lokal hjorteviltforvaltningen.

Hjorteviltet i Holmestrand

Beitegrunnlag

Beitegrunnlaget til hjorteviltet bestemmes av markas iboende produksjonsevne (bonitet, klima, geologi, topografi) og vegetasjonstyper. I tillegg er det variable faktorer som bl.a.

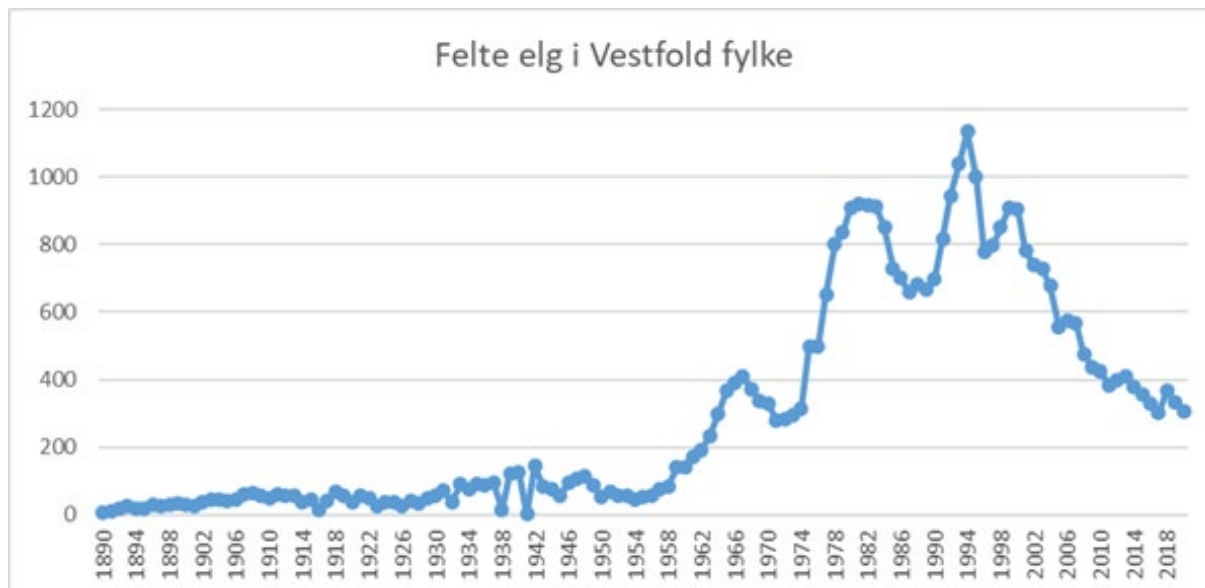
skogsdrift, arealbruksendringer og beitetrykk som påvirker det totale beite hjorteviltet har tilgjengelig.

Siste heldekkende beitetaksering i Holmestrand kommune ble utført i 2019 og hadde hovedfokus på elg (utarbeidet av Faun Naturforvaltning). Det ble registrert et beitetrykk som var nær grensen for overbeite i gamle Holmestrand kommune og et beitetrykk som var bærekraftig i gamle Sande kommune. Da var anbefalingen fra Faun å holde elgtettheten stabil i begge kommuner, med et forsiktig økt uttak av elg for å ikke øke presset på beitetrykket. Beitetaksering i Kongsberg kommune fra 2020 tok for seg noen flater i Hof Øst og Hof Syd (Utarbeidet av Faun Naturforvaltning). Rapporten viste til et bærekraftig beitetrykk og anbefalte et forsiktig økt uttak. Siden 2018 har derimot uttaket av elg sunket (figur 2), men hogstaktiviteten har økt noe i perioden frem til 2025 som følge av tørke sommeren 2018 og påfølgende barkbilleangrep senere år.

Elg i Holmestrand kommune

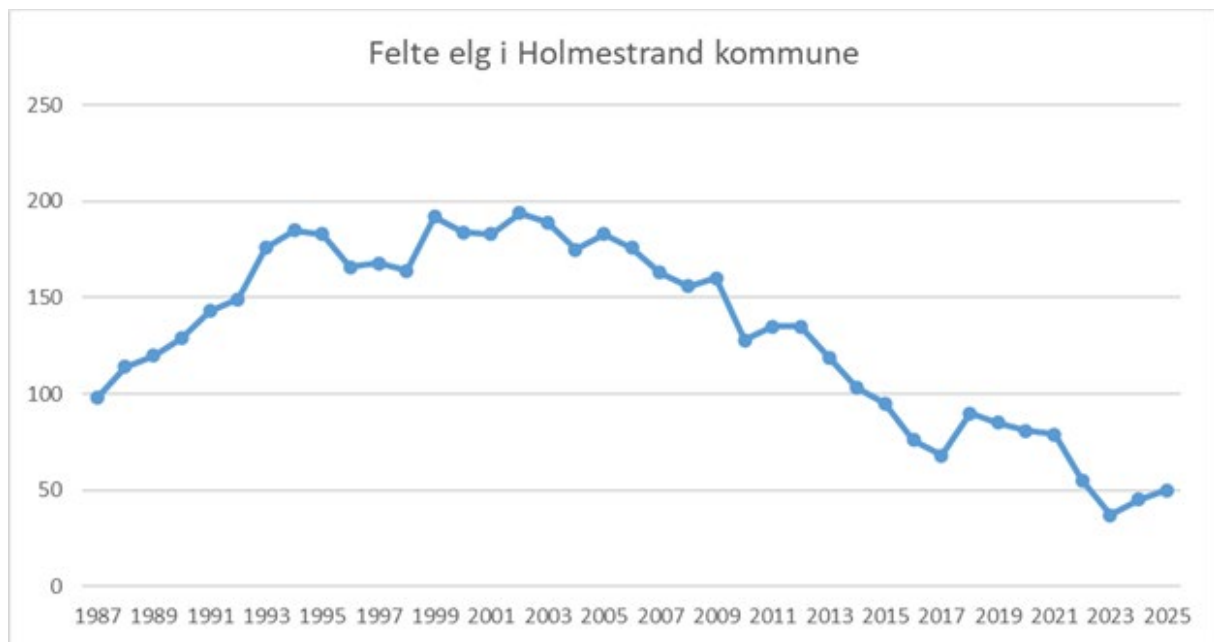
Bestandsutvikling elg

På midten av 1960 – tallet økte antall felte elg i fylket betraktelig (figur 1). Toppnivået ble nådd rundt 2000. Deretter har antall felte elg sunket i hele fylket.

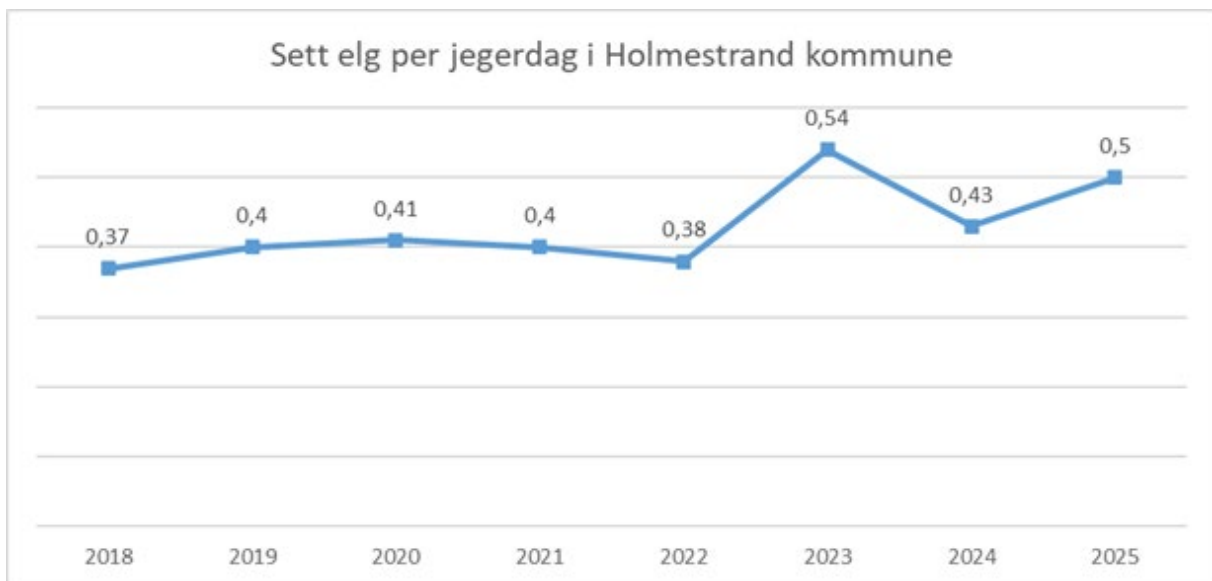
Figur 1: Felte elg i Vestfold fylke perioden 1890 til 2020. Kilde: SSB.

Den samme trenden gjelder også Holmestrand kommune (Figur 2). I årene mellom 1999 og 2003 ble det felt rundt 190 elg årlig i kommunen. I årene fra 2022 til 2025 ble det felt rundt 50 elg årlig. Elgbestanden var tydelig større før. Hva som er dagens elgbestand derimot, vet vi ikke eksakt. Noen jegere mener det er mye elg i terrenget og ønsker større kvoter. Andre jegere mener det er så lite elg at den bør fredes. Det er ingen effektive metoder for å finne ut av hvor stor elgbestanden faktisk er. Vi benytter oss derfor av informasjon som jegere samler inn under jakta for å få en indikasjon på bestandsstørrelse og helse.

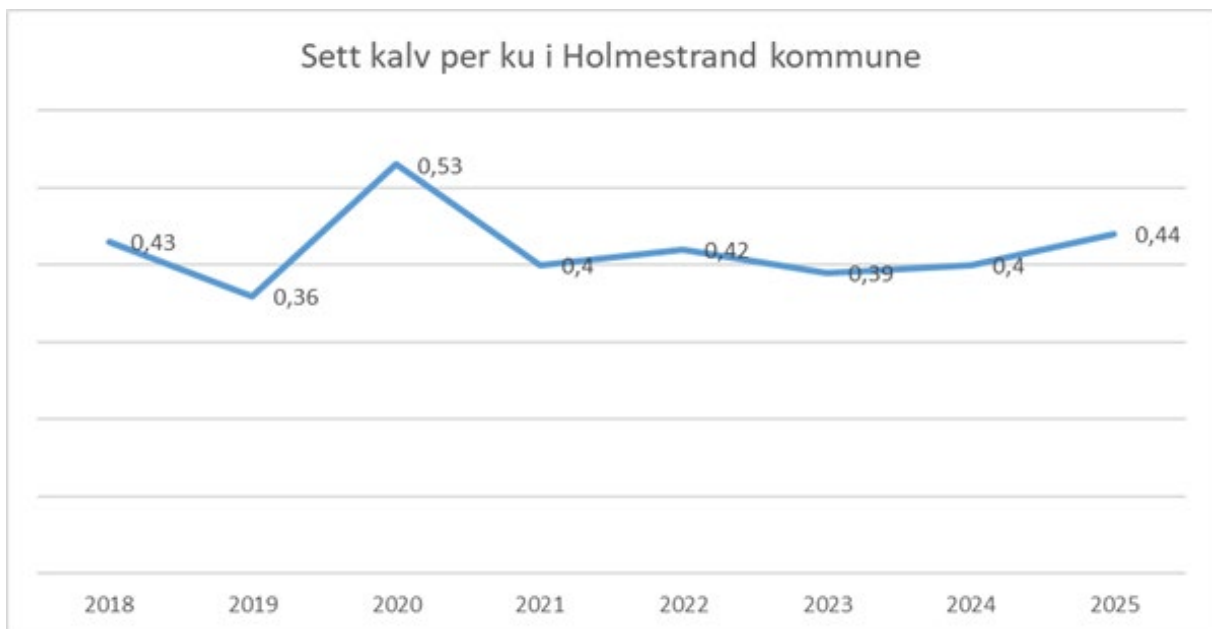
Figur 2: Felte elg i Holmestrand kommune perioden 1987 til 2025. Kilde: SSB.

Jegernes egenrapporterte «sett elg per jegerdag» gir en indikasjon på bestandsstørrelse. Den viser et gjennomsnitt av hvor mange elg hver elgjeger ser på en jakt dag. Instruksen for hvordan registrere sett elg/hjort ble endret i 2018. Derfor vises kun statistikk fra og med 2018. Indeksen «sett elg per jegerdag» viser en noe oppadgående trend (Figur 3). Det kan indikere en økning i elgbestanden.

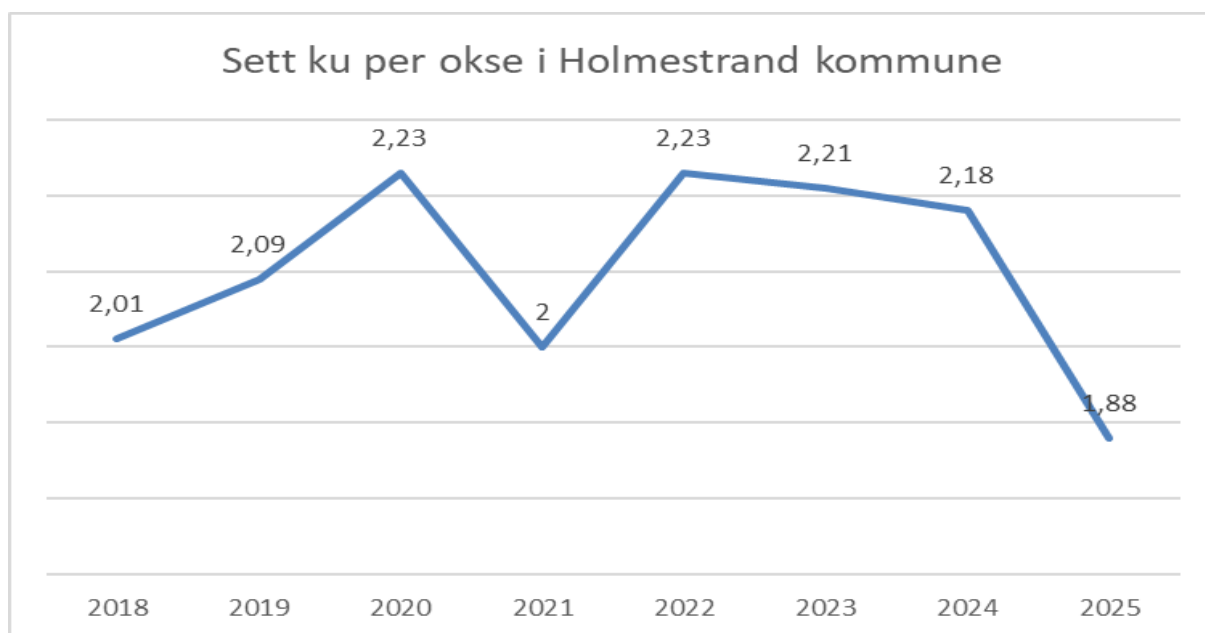
Figur 3: Sett elg per jegerdag i Holmestrand kommune i tidsperioden 2018 til 2025. Kilde: hjorteviltregisteret.

Jegernes egenrapporterte «sett kalv per ku» kan indikere rekruttering av kalv til bestanden. Med økende sett kalv per ku kan man anta at kalveproduksjon og/eller overlevelse øker. Indeksen viser at «sett kalv per ku» har holdt seg noenlunde stabilt siden 2018 (Figur 4). Det kan indikere en stabilitet i rekruttering av kalv til bestanden.

Figur 4: Sett kalv per ku i Holmestrand kommune i tidsperioden 2018 til 2025. Kilde: hjorteviltregisteret.

Jegernes egenrapporterte «sett ku per okse» kan indikere hva som er kjønns sammensetningen i bestanden. Med en indeks på 1 observeres det like mange kuer som okser. Med en indeks på 2 observeres dobbelt så mange kuer som okser. Det er et normalt forvaltningsprinsipp med en kjønns sammensetning på mellom 1,5 til 2. I Holmestrand har kjønns sammensetningen ligget noe høyere, med et gjennomsnitt litt over 2 kuer per okse (Figur 5).

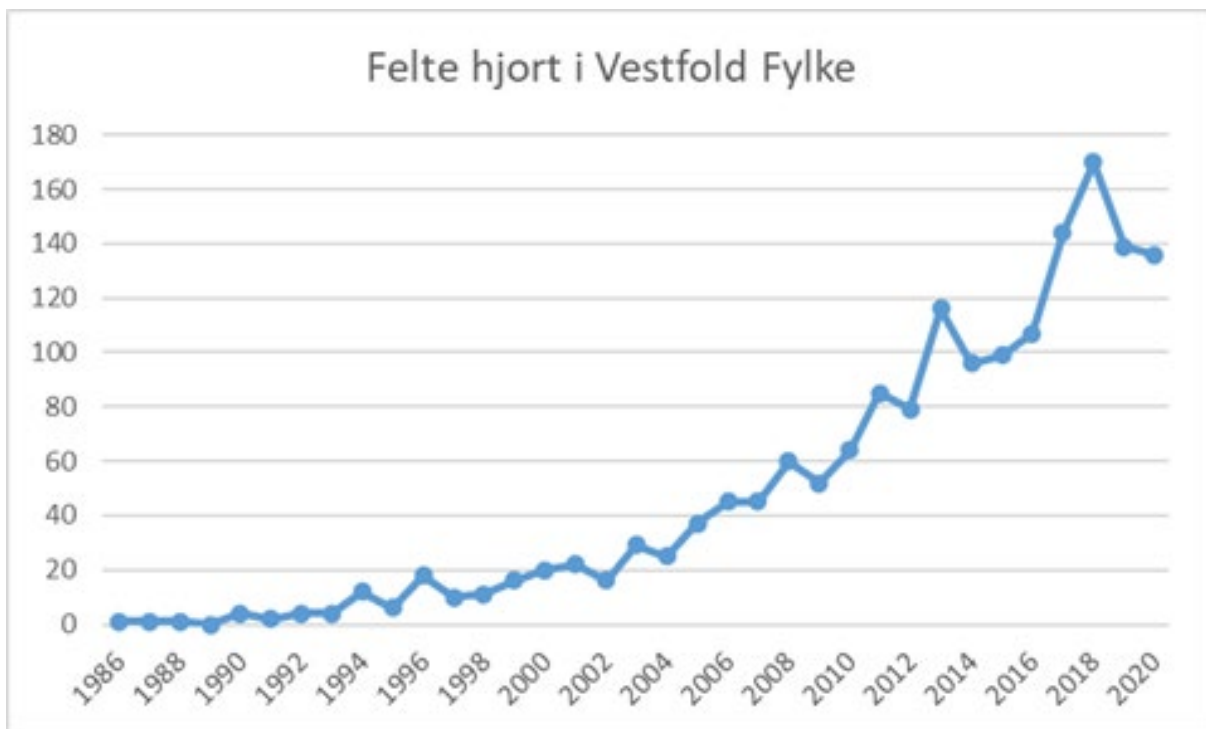

Figur 5: Sett ku per okse i Holmestrand kommune i tidsperioden 2018-2025. Kilde: hjorteviltregisteret.

Hjort i Holmestrand kommune

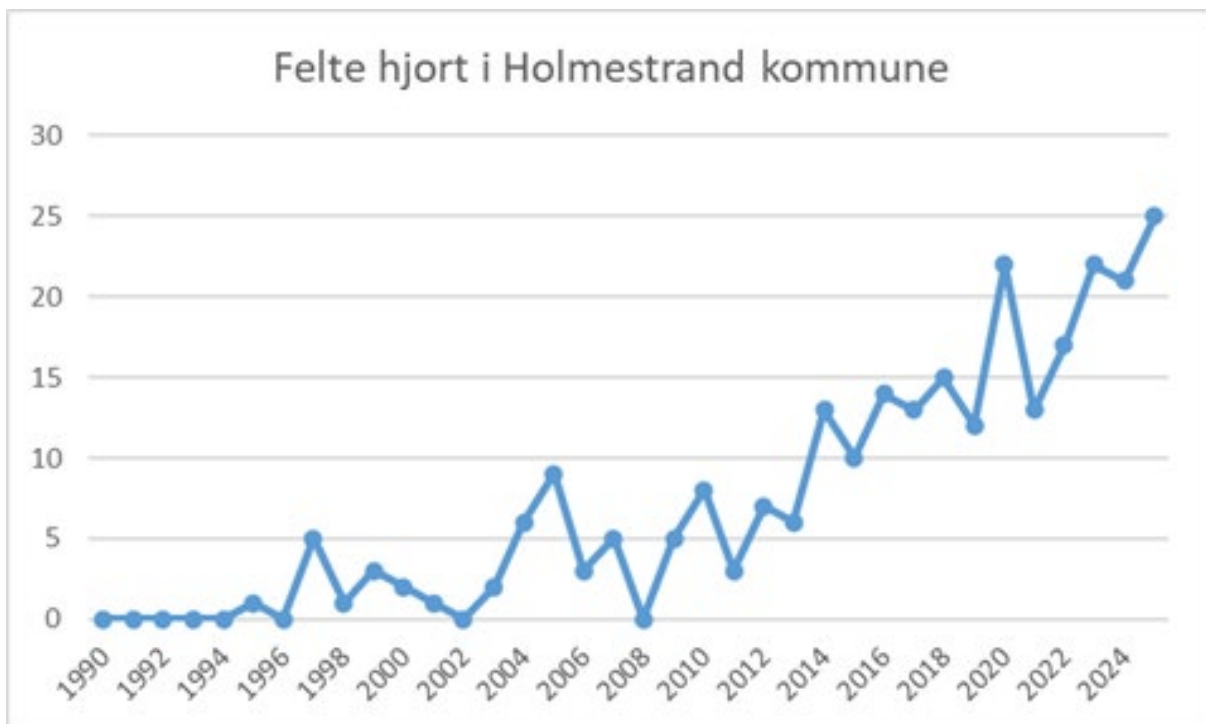
Bestandsutvikling hjort

På slutten av 1980 kommer de første rapporteringene på felte hjort i Vestfold fylke. Avskytingen var på et stabilt lavt nivå til midten av 1990 tallet hvor avskytingen øker (Figur 6).

Figur 6. Felte hjort i Vestfold fylke perioden 1890 til 2020. Kilde: SSB.

Den samme trenden gjelder også Holmestrand kommune. Fra år 2000 økte antall skutte hjort (Figur 7). I 2025 ble det felt 25 hjort i kommunen. De økte fellingstallene indikerer en økende bestand. Det indikerer også en større interesse for å jakte hjort.

Figur 7. Felte hjort i Holmestrand kommune perioden 1990-2025. Kilde: SSB.

Hjortebestanden er tydelig økende i vår region. Samme trend er å finne i hele Sør-Norge, hvor hjorten øker både i geografisk utbredelse og i bestandsstørrelse. Det er flere årsaker til dette, blant annet et fokus på rettet avskyting fra 1970 tallet, et klima med milde vintre og endring i bruk av utmarkark.

Vi vet lite om hjortens arealbruk i Vestfold og Holmestrand. Slaktevektene er relativt høye når det sammenliknes med veletablerte hjorteområder på Vestlandet. Det kan indikere at beiteforholdene er gode i vår region. Norsk institutt for naturforskning utfører et treårig prosjekt i Vestfold med tema områdebruk og beiteøkologi hos elg og hjort. I prosjektet merkes elg og hjort med GPS. Funnene kan bidra til å øke kunnskapsgrunnlaget. Resultatet fra prosjektet publiseres i 2027.

I Telemark fylke har det blitt utført GPS merking av hjort (Sørhjort prosjektet). Resultatet fra prosjektet viser at individer i hjortebestand hadde ulike arealbruksstrategier, hvor noen valgte å holde seg i samme område hele året, mens hoveddelen av merkede dyr valgte å trekke, hovedsakelig mellom et sommerområde og et vinterområde med en gjennomsnittlig trekkdistanse på ca. 30 kilometer.

På lik linje som elg mener noen jegere i kommunen at det er mye hjort i terrenget, mens andre mener det er lite og/eller ønsker større hjortebestand. I 2024 mottok kommunen første melding om skader på plantefelt, sannsynlig fra hjort. Foreløpig er skadene fra hjort på skog/innmark svært lokale, men med økende bestand vil også sannsynligheten for skader på landbruksproduksjonen øke.

I Holmestrand kommune felles hjort i storvaldene med areal vest for E18. Det er ett storvald som feller størstedelen av hjortene (Hof Øst). Det kan indikere en større interesse for å felle hjort i det storvaldet, men hovedforklaringen kan også være at hjorten ikke oppholder seg jevnt, spredt i kommunen. Det vil si at noen jaktterreng har større muligheter for å felle hjort. Det er også større skadepotensiale for skog- og jordbruket i samme terreng. Rapporteringene fra hjortejakt indikerer at hjortebestanden i kommunen per i dag har en god kondisjon. Det er et mål om å beholde dette. Stor fellingsprosent og rett avskyting vil være avgjørende for at hjortebestanden beholder god kondisjon.

Valdstruktur hos elg og hjort

Holmestrand kommune administrerer fire storvald på til sammen 334 469 dekar. Storvaldene er tilsluttet hjorteviltregioner som bidrar med kunnskapsgrunnlag og erfaringsutveksling på tvers av kommunegrensene.

Bestandsplaner hos elg og hjort

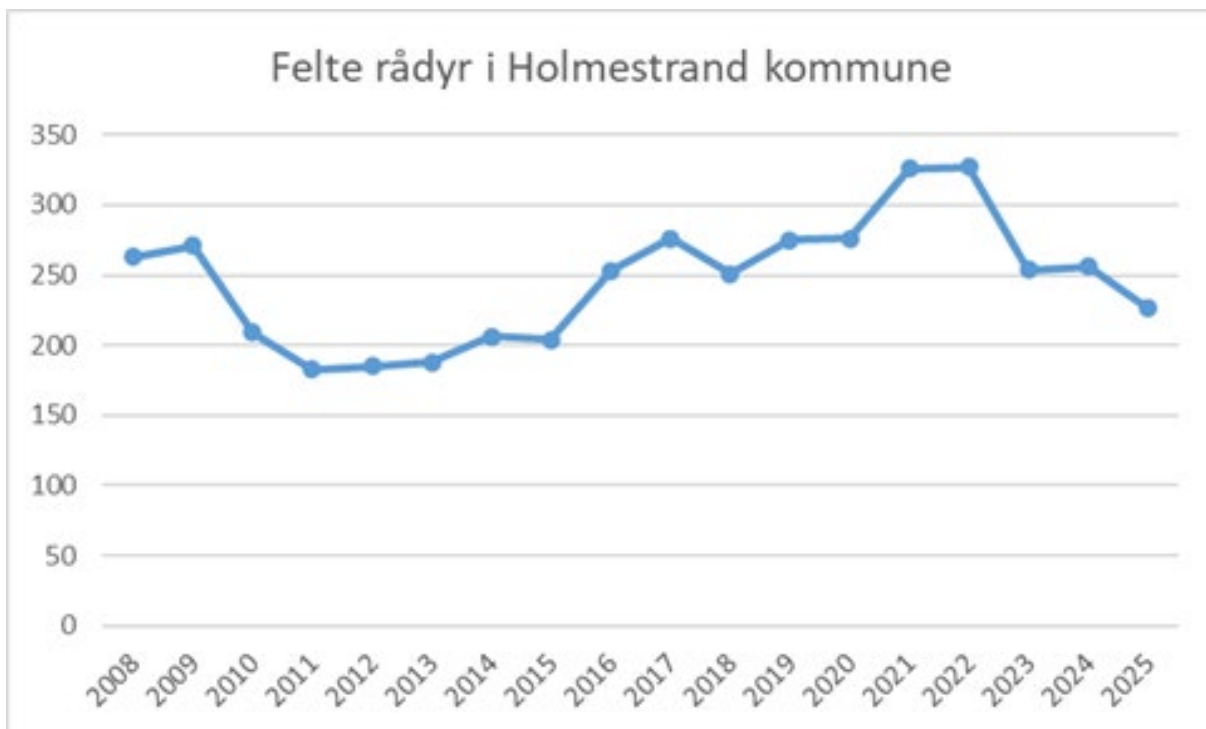
Alle storvald utarbeider bestandsplaner for elg. Kommunen tildeler fellingstillatelser i tråd med godkjent bestandsplan. Avskytingen skal utføres i samsvar med alder og kjønn i godkjent bestandsplan. Det er et mål og forventning om at bestandsplaner skal bidra til å oppnå målene i kommunal forvaltningsplan for hjortevilt.

Rådyr i Holmestrand kommune

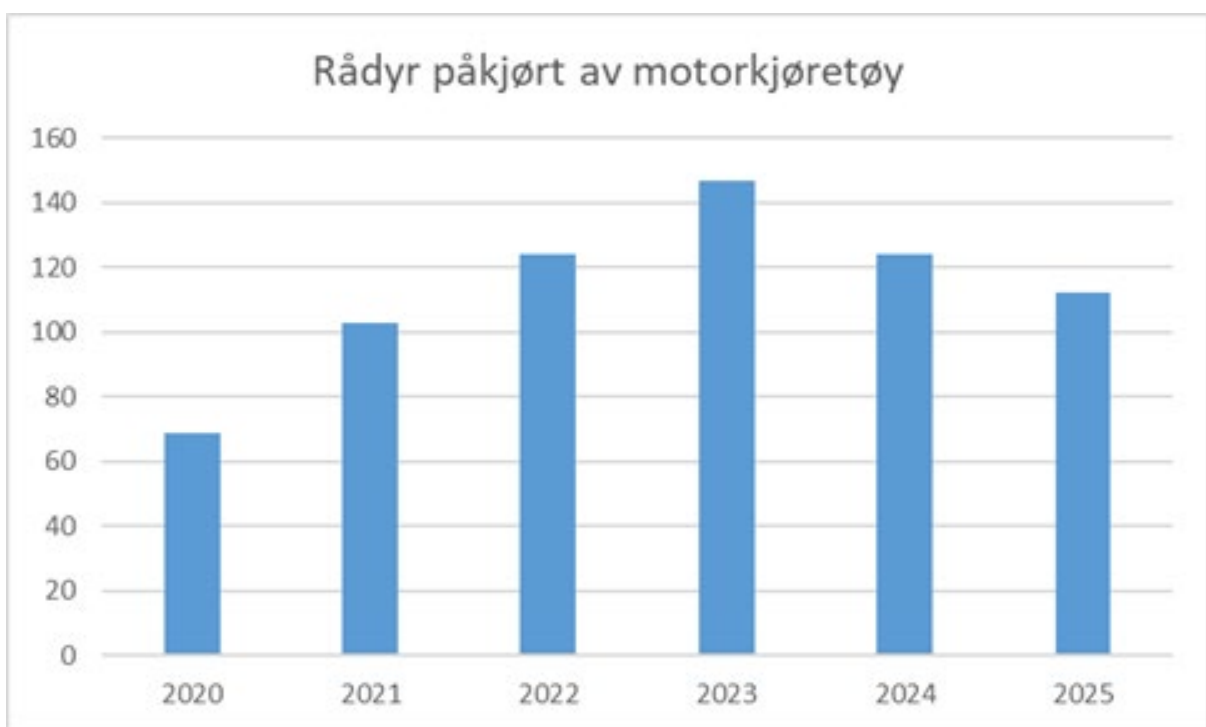
Bestandsutvikling rådyr

Det registreres ikke jegerdata hos rådyr slik det blir gjort for elg og hjort. Det registreres og rapporteres kun på antall skutte rådyr fordelt på alders- og kjønnskategori. På lik linje med elg og hjort vet vi ikke hva som er situasjonen for dagens rådyrbestand. Antall felte dyr og antall påkjørte dyr kan gi en indikasjon på bestandsstørrelsen. Mange felte dyr kan indikere en større bestand. Færre felte dyr kan indikere en lavere bestand. Det samme kan gjelde for påkjørsler. Mange påkjørsler kan indikere en stor bestand. Færre påkjørsler kan indikere en lavere bestand.

Tallet på felte rådyr i Holmestrand kommune har sunket siden 2022, og er i 2025 på et nivå som likner perioden 2010-2015 (Figur 8). Antall påkjørsler av rådyr har sunket siden 2023, men antall påkjørsler er fortsatt høyt (Figur 9). Det er flere faktorer som kan spille inn på antall påkjørsler. Økt trafikk langs veier, høy rådyrtetthet langs veiarealer i kulturlandskap med stor beitetilgang, mindre snø etc. På lik linje som elg og hjort mener noen jegere i kommunen at det er mye rådyr, mens andre mener det er lite. Kommunen mottar sporadisk meldinger om skade på frukttrær og hageplanter og sporadiske meldinger om rådyr som sannsynlig er tatt av gaupe.

Figur 8. Felte rådyr i Holmestrand kommune perioden 2008-2025. Kilde: Hjorteviltregisteret.

Figur 9: Rådyr påkjørt av motorvogn i Holmestrand kommune perioden 2020-2025. Kilde: Hjorteviltregisteret.

Valdstruktur hos rådyr

Det er 37 rådyrvald i kommunen. Størrelsen på valdene varierer fra 260 til 53 000 dekar.

Minsteareal

Minstearealet for felling av hjortevilt reguleres av Forskrift om adgang til jakt etter elg, hjort og rådyr i Holmestrand kommune, Vestfold og Telemark (Tabell 1). Den trådte i kraft 18.05.2022. Før gjeldende forskrift var det en forskrift for hver av de tidligere, nå sammenslåtte, kommunene Holmestrand og Sande.

Det eksisterer ikke kart som fastsetter arealet til Østskogen i Sande, Sandedalføret og Øst for E18 ved Mulodden og Snekkestad. Det er derfor forslag om endring av lokal viltforskrift for å få en mer enhetlig forvaltning av rådyr.

Tabell 1: Minstearealet for godkjenning av vald og fellingstillatelse for elg, hjort og rådyr

Område	Elg (tellende minsteareal pr. dyr)
Østskogen i Sande	5 000 daa
Resten av kommunen	2 500 daa

Område	Hjort (tellende minsteareal pr. dyr)
Østskogen i Sande	10 000 daa
Resten av kommunen	4 000 daa

Område	Rådyr (tellende minsteareal pr. dyr)
Sandedalføret	250 daa
Øst for E18 ved Mulodden og Snekkestad	250 daa
Resten av kommunen	500 daa

Tellende areal er det arealet som legges til grunn for beregning av antall fellingstillatelser.

Kommunalt ettersøk og fallvilt

Kommunen har ansvar for å avlive skadet og sykt vilt. Kommunen har oppdragsavtale med flere ettersøksjegere som avliver sykt eller skadet storvilt. I 2025 ble det registrert 194 fallvilthendelser fordelt på rådyr, elg og hjort.

Ettersøk etter påkjørsler

Ettersøk etter påkjørsler utgjør den største utgiftsposten i kommunens viltforvaltning. Konsekvensene ved påkjørsler kan være store. De påkjørte dyrene lider, skadde dyr blir ikke alltid funnet, og når mordyr blir drept i trafikken ligger kalvene igjen. Sammenstøt med hjortevilt er også en påkjønning for de sjåførene som er involvert, både psykisk, fysisk og økonomisk.

I høringsforslaget til ny strategi for forvaltning av hjortevilt er det foreslått tiltak for å redusere viltpåkjørsler og lidelser for hjorteviltet. Strategien tar også for seg andre måter å finansiere fallviltarbeid. Flere kommuner ga samme innspill i høring av ny viltressurslov.

Kommunen kan innenfor jakttiden tilby fallvilt til vald i kommunen som har tilsvarende kategori dyr på kvoten. Om ingen med tilsvarende kategori vil ta dette på kvoten, skal kommunen se på muligheter for å selge viltet til gode for viltfondet. Noen kommuner leverer vilt til viltslakteri. Det finnes per i dag ingen godkjente viltslakteri i Vestfold fylke. Nærmeste godkjente slakteri ligger i Siljan i Telemark.

Ettersøk etter påskutt vilt

Den som under jakt skadeskyter hjortevilt plikter å gjøre det en kan for å avlive dyret snarest mulig. Jeger og jaktlag på samme vald skal få beskjed. Hvis et ettersøk er uten resultater første dag, plikter jeger/jaktlag å melde skadeskytingen til jaktrettshaver og kommunen. Jeger/jaktlag som har deltatt ved skadeskytingen av viltet, skal uten godtgjørelse bistå viltmyndighet eller politi i videre ettersøk.

Skadet storvilt under lovlig jakt

Jeger som på lovlig grunn og i lovlig jakttid treffer på storvilt som er såret eller skadet slik at det er påført store lidelser og ikke kan leve eller bli friskt, skal avlive dyret for å hindre unødige lidelser. Dersom jegeren ved avliving av hjortevilt har fellingstillatelse på tilsvarende kategori dyr, skal jeger straks ta stilling til om dyret skal tas på egen fellingskvote. Tar ikke jegeren dyret på sin fellingskvote tilfaller hjorteviltet kommunen.

Skadefelling

Hjorteviltet kan forårsake skader på skog og jordbruksavlinger. I Holmestrand kommune har det vært tilfeller med beiteskader på frukthager. I slike tilfeller anbefaler kommunen gjerder for å holde viltet ute. Kommunen ønsker at uttak av dyr så langt det er mulig foregår gjennom ordinær jakt.